

"LA VERITAT HA DEIXAT DE SER VALUOSA"

Quaranta-dos anys després d'entrar per primer cop en una redacció, Julia Otero és una periodista reconeguda i guardonada, però també és una veu lliure que sovint incomoda per la seva sinceritat. Filla d'emigrants gallecs, va veure de prop la mort quan era adolescent. Tot plegat, una infantesa i una joventut que la convertiren en una persona valenta i decidida. El seu periodisme també va de cara, tot i que s'allunya dels que aposten per la tensió fàcil i el verb agressiu. Ella prefereix escoltar, deixar parlar, fins trobar una esclatxa per on fer aflorar les contradiccions dels entrevistats.

TEXT JORDI ROVIRA
FOTO MANU FERNÁNDEZ

En quatre dècades de professió has guanyat més de quaranta premis, ara bé, intueixo que el darrer, el José Couso a la Llibertat de Premsa, és especial.

Sí. Per qui l'atorga i pel que representa. Tant la família Couso com el Col·legi de Periodistes de Galícia han fet molt perquè la mort de José Couso, malgrat els quinze anys transcorreguts, no s'oblidi. I han sabut donar a aquest premi una aura especial. Té alguna cosa que no tenen els altres guardons.

Si amb disset anys, quan feies *Protagonista*, el cine a Ràdio Sabadell, t'expliquen tot el que faries, potser hauries pensat que era una pel·lícula.

Hauria pensat que era ficció. Llavors estudiava COU i no tenia cap perspectiva de dedicar-me al periodisme. El que volia era escriure. Tota la vida m'ha agradat escriure i comunicar-me amb els altres. M'agrada la gent. Sembla una *boutade*, però crec que per ser un bon comunicador t'ha d'agradar la gent, escoltar-la i tenir interès en allò que

pensen. A Ràdio Sabadell, tot va començar a canviar quan el meu xicot va marxar a fer el servei militar i el director de l'emissora em va demanar que em quedés. 'És que la que ho fa bé ets tu', em va dir. El meu xicot sabia de cinema, però la radiofònica era jo. I allà m'hi vaig estar un parell d'anys més.

Entre els 19 i els 24 anys vas passar sis cops pel quiròfan per un tumor abdominal. Com et va marcar allò?

Ufff, em va marcar absolutament. Vaig estar a punt de morir-me amb vint anys perquè entre la primera i la segona intervenció els metges van badar una mica. Quan a aquella edat, que et penses que ets etern, veus que el risc de morir és una realitat, això marca les cartes de la vida. I aprens moltes coses. Jo estava a punt de casar-me amb el xicot amb qui anava des dels catorze anys. Ja teníem pis i hipoteca. I quan arriba l'hòstia de la salut m'adono que la vida és efimera i que s'ha de gaudir. I això et dona un plus de valentia. Si no, segurament, m'hi hagués casat. En canvi, vaig pensar que, tot i que me l'estimava

enormement, no n'estava enamorada. I, segurament, ell tampoc. La valentia llavors era ser capaç de posar un punt i apart, i tenir clar que les coses que volia a la vida havia de perseguir-les jo mateixa.

Et vas convertir, doncs, en una persona més valenta.

Quan creus que pots perdre-ho tot, no ets conservador. És el principi de qualsevol revolució. Això és el mateix. I, a més, quan tens vint anys els pares són molt pesats, mentre que els amics són els referents. I quan veus que els amics venen un dia a l'hospital i no tornen fins quinze dies o un mes després però els pares són allà netejant-te el cul, donant-te a menjar, asseguts en un sofà durant setmanes... llavors entens què significa ser pare i mare, i t'adones que l'amor que et donen s'extingeix amb ells. I que tu després només ets capaç de donar-lo als teus fills.

A més de valenta ets hipotensa, tens la pressió arterial baixa. El cor et batega més lent del normal. Potser

PERFIL

Julia Otero (Monforte de Lemos, 1959) va arribar a Barcelona als tres anys. Llicenciada en Filologia Hispànica, va iniciar-se en el periodisme a Ràdio Sabadell. Ha treballat a Radio Miramar, la COPE, Punto Radio i Onda Cero, mentre que la seva carrera televisiva ha tingut lloc a TVE, Antena 3, Telecinco i TV3 amb programes com *3x4*, *La Lluna*, *La Ronda*, *Jocs de Nit* o *La Columna*. En premsa ha escrit a *La Vanguardia* i *El País*. Des de 2007, està a Onda Cero amb *Julia en la Onda*. Ha rebut una quarantena de guardons, entre aquests quatre Ondas, el Ciutat de Barcelona i el José Couso a la Llibertat de Premsa.

per això el teu periodisme és més reposat que el d'altres? A la professió falten hipotensos?

(Riu) En tot cas, els hipotensos no es porten. Des de fa un temps es porten els hipertensos, encara que no ha estat mai el meu estil. Al final fem comunicació com som. I a mi m'ha donat millors resultats generar una

"LA CÀMERA NO M'IMPRESSIÓNA. LA MEVA COMODITAT EN UN PLATÓ ÉS IDÈNTICA A LA DE LA RÀDIO"

atmosfera respectuosa, agradable amb l'entrevistat. Tinc tendència a deixar que acabin les respostes. I si és incapaç de sintetitzar ja aprofitaré una respiració per entrar. El meu periodisme no ha estat mai agressiu, si bé amb els anys aprens a ser més incisiu i a discernir les esclatxes per on pots entrar a un personatge, on són les seves contradiccions.

Podem dir que ets una periodista de ràdio que a vegades ha fet televisió i, puntualment, ha escrit?

Em definiria com una comunicadora. M'és

igual on em posis. A mi la càmera no m'impresiona. Un cop resolt els condicionants tècnics, la meva comoditat en un plató és idèntica a la de la ràdio. Ara bé, la televisió actual no s'assembla gaire a la televisió que vaig començar a fer. Per tant, ara em sento més còmode a la ràdio, on em puc permetre el luxe, per exemple, d'estar parlant mitja hora amb el paleontòleg Juan Luis Arsuaga

"NO EM TRUQUEN MAI PER DEMANAR-ME FAVORS POLÍTICS. NINGÚ SE'N REFIA DE MI. AIXÒ ÉS UN BON SENYAL"

sobre els Homo sapiens. A la televisió actual és impensable, a no ser que ho facis, de matinal, a La 2 o al Canal 33.

Són dotze anys sense fer televisió. A Hollywood, les actrius es queixen que a partir de certa edat no els donen determinats papers. En el periodisme passa el mateix?

Sí, segurament. Si bé no és només per això, també pel tipus de televisió que ofereixo. A TVE, mentre ha governat el PP he presentat dos projectes i m'han dit que no. Ningú m'ha dit explícitament que estava vetada però tampoc som idiotes. A vegades, quan no saben explicar-te què passa, només hi ha una explicació. Però a TV3 també. Hi he presentat un parell de projectes clarament guanyadors que podien anar com un tro, i tampoc. És que hem passat una època complicada...

I creus que als dos llocs t'han vetat pel mateix?

Al final, en tots dos casos, es resumeix amb "no és dels nostres". Però a la meua edat, no ser "dels nostres" és una gran sort. A mi no em truca mai ningú per demanar-me favors polítics. Ningú se'n refia de mi. Despertar recels en tots és el bon camí, és un bon senyal.

Però té danys col·laterals.

La soledat del camí és molt més gran i, per tant, l'única manera de sortir-te'n és amb l'audiència. Com a mínim ara, perquè el 1999 em van fer fora sent líder d'audiència... però avui dia la teva llibertat es mesura amb els teus resultats.

Segons la Federació Internacional de Periodistes, un 50% de les professionals de la informació ha patit violència de gènere en la professió. T'has sentit mai vexada o tractada diferent

pel fet de ser dona?

És clar! I no un cop ni dos ni tres, moltes vegades!

Més de jove que ara?

I tant! Mira fotografies meves de quan tenia vint i tants o trenta anys. No era fàcil anar pel món. No he estat mai una dona bandera però...

... et feies mirar.

Evidentment! Però me n'he sortit molt bé. Eren altres temps en els quals fins i tot les dones donaven per fet la paciència que havíem de tenir per torear depèn de quines situacions incòmodes o anòmales.

I a les redaccions on has treballat no et respectaven prou?

Home, quan vaig arribar a Radio Miramar van fer una juguesca a veure qui se'm tirava primer. Me'n vaig assabentar després. Però suposo que també passava quan hi anava un noi nou. A aquestes coses els dono menys importància perquè érem un grup de trenta persones entre 18 i 30 anys. Era el regne de l'hormona!

Ets molt sincera a les xarxes, tot i saber que et portarà problemes.

Les xarxes han canviat molt les regles de joc. Tot i així, no ens hem de deixar intimidar. Si el que pensem ha d'anar en funció del que ens criticaran, malament. Llavors no ens podem dedicar a aquesta feina. Jo 'surfejo' sobre tot això perquè no

estic disposada a renunciar al que penso. Tampoc dic sempre el que penso ni a tot arreu, sé on són els límits, tot i que intento imposar-me'ls jo mateixa. L'autocensura és la pitjor de les censures, ja que fas la feina als que et volen censurar.

En el tema del Procés has defensat un referèndum pactat, has carregat contra l'actuació policial de l'1-O, has criticat el Govern català, etc. Molts periodistes de mitjans estatals callen. És preocupant? Lògic?

És humà. No pots demanar heroïcitats a la gent. Tot i això, crec que la majoria dels periodistes més o menys s'han posicionat. I sino, no sóc ningú per jutjar-ho.

TV3 adoctrina?

La paraula *adoctrinar* no m'agrada perquè pressuposa que el ciutadà és imbècil. S'adoctrina a les parròquies, que fan catequesi. Fora d'això, l'espectador, el lector i l'oient trien què volen mirar, llegir o escoltar. I si un ciutadà practica una immersió ideològica viurà aïllat de la realitat i potser només en veurà un fragment. Això passa a tot arreu.

Fa uns anys vas dir que a Madrid viuen d'esquena a la realitat catalana.

Hi ha una relació de Catalunya amb la

"L'AUTOCENSURA ÉS LA PITJOR DE LES CENSURES, PERQUÈ LI FAS LA FEINA ALS QUE ET VOLEN CENSURAR"

resta d'Espanya amb punts de fricció des de sempre. Ara bé, ni ha estat sempre amb aquesta intensitat ni ha estat tot Catalunya. I és fonamental no oblidar i no tergiversar la història. Catalunya va ser tant, o tan poc, franquista com la resta d'Espanya. Un poble sense formació històrica és fàcilment manipulable. I hi ha una manipulació evident de la història tant a Catalunya com a Espanya.

I els mitjans quina responsabilitat tenen en tot això?

En la mesura que busquen la rendibilitat, convertint la informació en un negoci com

qualsevol altre, actuen en funció d'això. I descobert el poder de la informació i la comunicació, som un camp de batalla per interessos polítics i empresarials. Quan vaig començar a anar a rodes de premsa per a Radio Miramar era una nena que anava a aprendre, mentre que els grans mitjans hi enviaven els caps de secció.

Ara hi envien els més joves.

Però és que molts cops ja no hi ha ni roda de premsa. Ens hem empassat el gripau de les

"LES MENTIDES SÓN PART DEL MÓN EN EL QUAL VIVIM. HI HA GENT QUE ÉS IMPERMEABLE A CAP VERITAT QUE NO SIGUI LA SEVA"

compareixences sense preguntes. Arribarà un moment que si volem estalviar tant ja no caldrà que hi enviem a ningú. Per què? Si és una compareixença sense preguntes, no cal que hi anem. Estem anant cap enrere. I és que el debat al voltant dels polítics ja no els fan els polítics sinó els gabinets de comunicació que al final ens donaran la informació com ells volen que la digerim.

I hem de seguir anant a les compareixences sense preguntes?

Però qui es planta? Les empreses? Nosaltres? Quan a un periodista li paguen 800 euros i és autònom.... No es pot demanar heroïcitats als periodistes en

precari. Hem d'intentar que les empreses no només actuïn amb criteri empresarial, sinó que assumeixin la seva responsabilitat social com a mitjà de comunicació. Però és molt difícil. Són temps complicats, i no només per als periodistes. No sabem on som. Ni cap a on anem. Tot és líquid.

Aquesta realitat líquida topa, a més, amb les fake news. Al recollir el premi José Couso vas referir-te al "compromís de la llibertat en temps de mentides". Mentides, però, n'hi ha hagut sempre.

Però circulen a més velocitat. Abans tenies un temps per verificar-ho. El periodisme està perdent la capacitat de contrastar la informació i d'explicar les màximes veritats possibles. O, com a mínim, de desemmascarar les màximes mentides possibles.

Molts programes, com el teu, tenen seccions on desemmascaren les falsedats.

I la secció triomfa perquè ho fem en temps real. Cada matí, quan vaig a la ràdio, no sé de què parlarem perquè encara no s'ha produït. Però quan a dos quarts de quatre l'explico, potser ja té 30.000 o 150.000 repiulades. Per tant, en qüestió

de minuts una *fake new* es converteix en un monstre. I aquesta bola només l'aixafa una altra que ve al darrere, ja que la seva pervivència és molt curta. Mitja hora després ja n'hi ha una altra.

I tot aquest munt de mentides et sobrepassen? O, senzillament, són part de l'escenari en el qual vivim?

Són part del món en el qual vivim. Sembla que la veritat ha deixat de ser valuosa. Hi ha gent que és impermeable a cap veritat que no sigui la seva. Hem arribat al convenciment que la veritat és segons com es veuen les coses. I si els dones unes dades, et diuen que són mentida, perquè no ratifiquen el que pensen. Ara 'surfejem' con podem. I tot va molt ràpid. Per això hi ha persones que ja comencen a esborrar-se de Facebook, Twitter, etc.

...i aposten pel periodisme a foc lent, amb informació contrastada.

Però pagant! I el més dolorós és que aquest escenari serà per l'elit. Hi haurà unes elits ben informades i després, la resta. I arribat en aquest punt, potser algú podrà pensar que no pot ser que el vot dels que no tenen informació i són manipulables valgui el mateix que el d'aquells ben informats. Ja hi ha un concepte, l'epistocràcia, que ja va en aquest sentit. Tornarem, doncs, a estar com anys enrere... Ç